

Т.В. Шталь, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Тищенко, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ

Постійний прогрес у галузі створення і впровадження в систему освіти засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є підставою для розвитку та інтенсифікації відкритої освіти, яке в перспективі дозволить створити єдиний інформаційно-освітній простір. Система відкритої освіти характеризується певними цілями: забезпечення доступності освіти у зв'язку зі зростаючими потребами особистості і вимогами суспільства та ринку праці, які швидко змінюються; розвиток рівня гнучкості освітньої системи та її адаптація до різноманіття соціальних ситуацій; створення умов для академічної мобільності споживачів освітніх послуг та освітньої системи.

Основою системи відкритої освіти виступає дистанційне навчання, універсальність якого забезпечує реалізацію ідеї безперервної освіти, спрямованого на формування особистості з необхідним початковим запасом інтелектуальних сил і здатністю їх поповнення під час усього життєвого шляху. Тільки широкий розвиток дистанційної системи навчання дозволить перейти від концепції «освіта – на все життя» до концепції «освіта – через все життя».

Необхідність широкого впровадження в Україні системи дистанційного навчання обумовлена безліччю факторів: осередком науково-технічних центрів у великих містах, формуванням нових потреб населення по відношенню до змісту і технологій освіти і т.д. Розвиток дистанційного навчання дозволить Україні забезпечити доступ до якісної освіти, дасть можливість зайняти гідне місце на світовому ринку освітніх послуг.

Для реалізації подібних проектів потрібна грамотна і всебічна підготовка педагогічних кадрів, здатних ефективно здійснювати дистанційне навчання. У міру впровадження сучасних інформаційних технологій в освіту відбувається зміна культури навчального закладу та ролі викладача в навчальному процесі. У зв'язку з акцентом на самостійне придбання знань посилюється консультативна та коригувальна спрямованість навчальної діяльності викладача. Істотно підвищуються також вимоги до особистісних, загальнокультурних, комунікативних якостей викладача.

Однією з першочергових проблем на шляху практичної інформатизації освіти і всебічного застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій є підготовка педагогічних кадрів. Дистанційне навчання передбачає опору на кошти нових інформаційних і комунікаційних технологій, мультимедійних засобів, засобів відеозв'язку, інші форми взаємодії викладача та студента. Дистанційна форма навчання має компонентний склад: цілі, обумовлені соціальним замовленням, зміст, визначений діючими програмами і стандартами, методи, організаційні форми, засоби навчання. Дистанційне навчання слід розглядати в загальній системі безперервної освіти. У ході реалізації дистанційних форм навчання змінюється організація і форма подачі навчального матеріалу. Форма навчання вносить істотне коригування в реалізацію загальних дидактичних цілей та методів навчання. На відміну від традиційної освіти, в якому центральною фігурою є викладач, при використанні нових інформаційних технологій центр ваги переноситься на студента, який активно будує навчальний процес, вибираючи власну траєкторію в освітньому просторі.

Серед педагогічних технологій найбільший інтерес для дистанційного навчання представляють технології, орієнтовані на групову роботу студентів: навчання в співробітництві, активний пізнавальний процес, робота з різними джерелами інформації. Саме ці технології передбачають широке використання дослідницьких, проблемних методів, застосування отриманих знань у спільній або індивідуальній діяльності, розвиток не тільки самостійного критичного мислення, а й культури спілкування, уміння виконувати різні соціальні ролі у спільній діяльності.

Для вирішення завдань освіти в умовах його інформатизації необхідно сформувати у педагога готовність до реалізації дистанційного навчання, яка найближчим часом стане одним з елементів цілісної готовності викладача до професійної діяльності в умовах інформатизації суспільства та освіти. Проблемою дистанційного навчання на даному етапі є створення концептуально нового методичного матеріалу, заснованого на поетапному сприйнятті інформації та повному контролі знань студента.

У сучасних умовах модернізації системи освіти підготовка педагога у сфері ІКТ має бути спрямована головним чином на вивчення питань, пов'язаних з використанням їх в освітній практиці. Від того, наскільки методично грамотно викладач організовує освоєння учнями структурних складових досліджуваного предмета в нових умовах, залежить успішність всього процесу навчання.